

NADNÁRODNÉ ROZHODOVACIE POSTUPY

Členské štáty Európskej únie súhlasili, v dôsledku svojho členstva v EÚ, s presunom niektorých svojich právomocí na inštitúcie EÚ vo vymedzených oblastiach politiky. Inštitúcie EÚ preto vo svojich legislatívnych a výkonných postupoch, rozpočtových postupoch, vymenúvacích postupoch a kvázi-ústavných postupoch vykonávajú záväzné nadnárodné rozhodnutia.

HISTÓRIA ([1.1.1](#), [1.1.2](#), [1.1.3](#), [1.1.4](#) A [1.1.5](#))

Rímska zmluva udelila Komisii právomoc navrhovať a rokovať najmä v oblasti zákonodarstva a vonkajších hospodárskych vzťahov. Rozhodovacie právomoci pridela Rade alebo, v prípade menovaní, zástupcom vlád členských štátov. Parlamentu udelila konzultačnú právomoc. Úloha Parlamentu sa postupne stávala dôležitejšou, v oblasti rozpočtu v dôsledku reforiem v roku 1970 a 1975, v legislatívnej oblasti v dôsledku Jednotného európskeho aktu a všetkých nadväzujúcich zmlúv, predovšetkým Maastrichtskou zmluvou, ktorá zaviedla spolurozhodovanie s Radou, ktoré tiež posilnilo úlohu Parlamentu pri vymenúvaní. Jednotný európsky akt okrem toho udelil Parlamentu právomoc schvaľovať ratifikáciu prístupových a asociačných zmlúv; v Maastrichtskej zmluve sa táto právomoc rozšírila aj na iné druhy určitých medzinárodných zmlúv. Amsterdamskou zmluvou sa výrazne pokročilo v otázke demokratizácie Spoločenstva. Zjednodušil sa postup spolurozhodovania, ktorý sa ďalej rozšíril na nové oblasti, a posilnila sa úloha Parlamentu pri vymenúvaní Komisie. V Zmluve z Nice sa ďalej pokračovalo podľa tohto vzoru a právomoci Parlamentu sa významne posilnili. Na jednej strane sa postup spolurozhodovania, v ktorom má Parlament rovnaké právomoci ako Rada, uplatnil na takmer všetky nové oblasti, v ktorých Rada právomoc rozhodovať kvalifikovanou väčšinou. Na strane druhej Parlament získal rovnaké právomoci ako členské štáty, pokiaľ ide o postupovanie otázok Súdnemu dvoru. Lisabonská zmluva je ďalším kvalitatívnym krokom k plnej rovnosti s Radou v oblasti právnych predpisov a financií EÚ.

LEGISLATÍVNE POSTUPY[1]

A. Riadny legislatívny postup (články 289 a 294 ZFEÚ)

1. Rozsah pôsobnosti

Lisabonská zmluva pridala ďalších 40 právnych základov, predovšetkým v oblasti spravodlivosti, slobody, bezpečnosti a poľnohospodárstva, v rámci ktorých Parlament v súčasnosti rozhoduje o legislatívnych aktoch rovnocenne s Radou. Tak sa riadny legislatívny postup, ktorý sa pôvodne nazýval postup spolurozhodovania, uplatňuje na

85 právnych základov. Riadny legislatívny postup zahŕňa hlasovanie kvalifikovanou väčšinou v Rade (článok 294 ZFEÚ). Neuplatňuje sa však na viaceré dôležité oblasti, napríklad na fiškálnu politiku týkajúcu sa priameho zdaňovania alebo nadnárodné aspekty rodinného práva, ktoré si vyžadujú jednomyseľné rozhodnutie Rady.

2. Postup

Riadny legislatívny postup má rovnaké kroky ako bývalý postup spolurozhodovania. Znenie ZFEÚ sa však podstatne zmenilo, predovšetkým preto, aby zdôraznilo rovnocennú úlohu Rady a Parlamentu v tomto postupe.

a. Návrh Komisie

b. Prvé čítanie v Parlamente

Parlament prijíma svoje stanovisko jednoduchou väčšinou.

c. Prvé čítanie v Rade

Rada prijíma svoju pozíciu kvalifikovanou väčšinou.

V oblastiach sociálneho zabezpečenia a policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach môže byť návrh postúpený Európskej rade na žiadosť jedného členského štátu (články 48 a 82 ZFEÚ), čím sa pozastavuje riadny legislatívny postup, pokiaľ Európska rada znovu pridelí túto záležitosť Rade (najneskôr do štyroch mesiacov). Pokiaľ ide o článok 82, môže najmenej deväť členských štátov rozhodnúť o pokračovaní rokovaní v rámci posilnenej spolupráce (článok 20 ZFEÚ a články 326 – 334 ZFEÚ).

Ak Rada schváli pozíciu Parlamentu, akt je prijatý v znení, ktoré korešponduje s pozíciou Parlamentu.

d. Druhé čítanie v Parlamente

Parlament dostane pozíciu Rady a má tri mesiace na rozhodnutie. V tomto čase môže:

- Schváliť návrh v znení zmien Rady alebo neprijatť žiadne rozhodnutie; v oboch prípadoch je akt prijatý v znení zmien Rady.
- Zamietnuť pozíciu Rady absolútnou väčšinou hlasov poslancov; akt nie je prijatý a legislatívny postup sa končí.
- Prijatť absolútnou väčšinou hlasov poslancov pozmeňujúce návrhy k pozícii Rady, ktorá je potom postúpená Komisii a Rade na predloženie stanoviska.

e. Druhé čítanie v Rade

- Ak Rada hlasujúca kvalifikovanou väčšinou schváli všetky pozmeňujúce návrhy Parlamentu, a to najneskôr do troch mesiacov po tom, ako ich dostala, a jednohlasne zahlasuje za tie, ku ktorým Komisia predložila záporné stanovisko, akt je prijatý.
- V opačnom prípade sa do šiestich týždňov zvolá zmierovací výbor.

f. Zmierovací postup

- Zmierovací výbor pozostáva z rovnakého počtu zástupcov Rady a Parlamentu, ktorým asistuje Komisia. Posudzuje pozície Parlamentu a Rady a do šiestich

týždňov musí vypracovať spoločný text, ktorý musí schváliť kvalifikovaná väčšina zástupcov Rady a väčšina zástupcov Parlamentu.

— Postup sa skončí a akt nie je prijatý v prípade, že výbor do tohto termínu nedosiahne dohodu o spoločnom texte.

— Ak sa tak stane, spoločný text sa postúpi Rade a Parlamentu na schválenie.

g. Skončenie postupu (tretie čítanie)

— Rada a Parlament majú šesť týždňov na schválenie spoločného textu. Rada schvaľuje kvalifikovanou väčšinou a Parlament väčšinou odovzdaných hlasov.

— Akt je prijatý vtedy, ak Rada a Parlament schvália spoločný text.

— Ak ho niektorá z inštitúcií neschváli do určeného termínu, postup sa končí a akt nie je prijatý.

Za ostatné roky značne vzrástol počet dohôd dosiahnutých v prvom čítaní na základe neformálnych rokovaní medzi Radou a Parlamentom.

Niektoré preklenovacie doložky umožňujú Európskej rade rozšíriť uplatňovanie riadneho postupu na oblasti, ktoré sú z neho vylúčené (napríklad sociálna politika: článok 153 ods. 2).

B. Konzultačný postup

Pred rozhodnutím musí Rada vziať na vedomie stanovisko Parlamentu a v prípade potreby aj stanoviská Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru a Výboru regiónov. Toto je povinné, pretože ak sa konzultácia neuskutoční, právny predpis je nezákonný a Súdny dvor ho môže zrušiť (pozri rozsudky vo veciach 138 a 139/79). Ak má Rada v úmysle podstatným spôsobom zmeniť alebo doplniť návrh, vyžaduje sa opätovná konzultácia Parlamentu (rozsudok vo veci 65/90).

C. Postup súhlasu

1. Rozsah pôsobnosti

V dôsledku nadobudnutia účinnosti Lisabonskej zmluvy sa postup súhlasu uplatňuje predovšetkým na doložku o horizontálnej flexibilitě rozpočtu, ako sa vymedzuje v článku 352 ZFEÚ (bývalý článok 308 ZES). Ďalšími príkladmi je boj proti diskriminácii (článok 19 ods. 1 ZFEÚ) a členstvo v Únii (články 49 a 50 ZEÚ). Súhlas Parlamentu sa okrem toho vyžaduje pri dohodách o pridružení (článok 217 ZFEÚ), pristúpení Únie k EDĽP (článok 6 ods. 2 ZEÚ) a dohodách ustanovujúcich osobitný inštitucionálny rámec s rozpočtovými dôsledkami alebo dohodách v oblastiach, v ktorých sa uplatňuje riadny legislatívny postup (článok 218 ods. 6 ZFEÚ).

2. Postup

Parlament posúdi návrh aktu postúpeného Radou a absolútnou väčšinou odovzdaných hlasov rozhodne, či návrh schváli (nemôže ho zmeniť a doplniť). Zmluva neudeľuje Parlamentu žiadnu formálnu úlohu týkajúcu sa posudzovania návrhu Komisie v predchádzajúcich štádiách postupu, ale medziinštitucionálne dohody zabezpečujú Parlamentu v praxi neformálnu účasť (pozri Rokovací poriadok Európskeho parlamentu).

ROZPOČTOVÝ POSTUP (POZRI [1.2.5](#))

POSTUPY VYMENOVANIA

- A. Parlament volí predsedu Komisie (ZEÚ, článok 14 ods. 1) (pozri [1.3.8.](#)).
- B. Európska rada kvalifikovanou väčšinou vymenúva vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (ZEÚ, článok 18 ods. 1).
- C. Rada kvalifikovanou väčšinou schvaľuje:
  - po vzájomnej dohode so zvoleným predsedom zoznam ďalších osôb, ktoré navrhla na vymenovanie za členov Komisie (článok 17 ods. 7 ZEÚ);
- D. Rada schvaľuje zoznam
  - členov Dvora audítorov (článok 286 ZFEÚ) po porade s Parlamentom a v súlade s návrhmi predloženými členskými štátmi,
  - členov a náhradníkov Výboru regiónov a Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru navrhnutý v súlade s návrhmi jednotlivých členských štátov (články 301, 302 a 305 ZFEÚ).
- E. Parlament volí európskeho ombudsmana (článok 228 ZFEÚ).

UZATVÁRANIE MEDZINÁRODNÝCH DOHÔD

Únia po nadobudnutí právnej subjektivity už môže uzatvárať medzinárodné dohody (článok 218 ZFEÚ). Lisabonská zmluva vyžaduje súhlas Európskeho parlamentu pri uzatváraní všetkých dohôd v oblasti spoločnej obchodnej politiky, ako aj vo všetkých oblastiach, na ktoré sa v EÚ uplatňuje riadny legislatívny postup. Rada rozhoduje kvalifikovanou väčšinou okrem prípadov dohôd o pridružení a pristúpení, dohôd, kde hrozí, že nimi bude dotknutá kultúrna a jazyková rozmanitosť Únie, a dohôd v oblastiach, kde sa vyžaduje jednomyselnosť na prijatie vnútorných aktov.

- Postup: Komisia alebo vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku predložia odporúčania Rade, Rada vymedzí mandát rokovaní a vymenuje vyjednávača Únie (z Komisie alebo vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku) na vedenie rokovaní. Európsky parlament musí byť ihneď a v plnom rozsahu informovaný vo všetkých etapách postupu (článok 218 ods. 10).
- Rozhodnutie: Rada, kvalifikovanou väčšinou, okrem uvedených oblastí.
- Úloha Parlamentu: súhlas s väčšinou dohôd (pozri skôr v texte), uskutočnenie porád v prípade dohôd, ktoré sa týkajú výlučne oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

KVÁZI-ÚSTAVNÉ POSTUPY

- A. Systém vlastných zdrojov (článok 311 ZFEÚ)
  - Návrh: Komisia,

- Úloha Parlamentu: konzultácia,
  - Rozhodnutie: Rada, jednomyseľne, podlieha prijatiu členskými štátmi v súlade s ich ústavnými požiadavkami.
- B.** Ustanovenia o voľbe Parlamentu v priamych všeobecných voľbách (článok 223 ZFEÚ)
- Návrh: Parlament,
  - Rozhodnutie: Rada, jednomyseľne po získaní súhlasu Parlamentu a odporúčaní návrhu členským štátom na prijatie v súlade s ich ústavnými požiadavkami.
- C.** Prijatie štatútu poslancov Európskeho parlamentu (článok 223 ods. ZFEÚ) a štatútu ombudsmana (článok 228 ods. 4 ZFEÚ)
- Návrh: Parlament,
  - Úloha Komisie: stanovisko,
  - Úloha Rady: súhlas (kvalifikovanou väčšinou okrem otázok týkajúcich sa pravidiel alebo podmienok daňových úprav členov alebo bývalých členov, pri ktorých sa uplatňuje jednomyseľnosť),
  - Rozhodnutie: Parlament.
- D.** Zmena a doplnenie protokolu o štatúte Súdneho dvora (článok 281 ZFEÚ)
- Návrh: Súdny dvor (po porade s Komisiou) alebo Komisia (po porade so Súdny dvorom),
  - Rozhodnutie: Rada a Parlament (riadny legislatívny postup).

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Na medzivládnej konferencii v roku 2000 predložil Parlament viacero návrhov na rozšírenie oblastí, na ktoré by sa mal uplatňovať riadny legislatívny postup (predtým postup spolurozhodovania). Parlament tiež viackrát vyjadril názor, že v prípade zmeny z jednomyseľnosti na kvalifikovanú väčšinu by sa mal postup spolurozhodovania uplatňovať automaticky. Zmluva z Nice podporila tento názor, ale kvalifikovanú väčšinu a spolurozhodovanie v plnom rozsahu nespojila. Otázka zjednodušenia postupov bola preto jedným z kľúčových prvkov, ktorými sa zaoberal Konvent o budúcnosti Európy. Navrhovalo sa, aby sa zrušili postupy spolupráce a konzultácie, aby sa postup spolurozhodovania zjednodušil a rozšíril na celú legislatívnu oblasť a aby sa postup súhlasu obmedzil iba na ratifikáciu medzinárodných dohôd. Mnoho z týchto zlepšení zaviedla Lisabonská zmluva ([1.1.5](#)).

Pokiaľ ide o vymenovania, v Lisabonskej zmluve sa nepodarilo zmenšiť počet rozličných postupov, no dosiahol sa istý stupeň zjednodušenia. V niektorých oblastiach sa stále uplatňuje jednomyseľnosť a je zdrojom politických sporov a znižuje vplyv Parlamentu. Najmä po nadobudnutí účinnosti Zmluvy z Nice sa podarilo dosiahnuť pokrok pri vymenovaní predsedu Komisie prechodom z jednomyseľného hlasovania na hlasovanie kvalifikovanou väčšinou. Navyše Lisabonská zmluva stanovuje voľbu predsedu Komisie v Parlamente. Vymenovanie zvoleného predsedu po uskutočnení

príslušných konzultácií s Parlamentom musí zohľadňovať výsledky európskych volieb. Tak sa zdôrazňuje politická legitimita a zodpovednosť Európskej komisie. Po voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014 sa tieto ustanovenia uplatnili prvýkrát. Európska rada súhlasila s vymenovaním Jeana-Clauda Junckera za predsedu Európskej komisie, pretože Európska ľudová strana (PPE) sa po voľbách stala najväčšou skupinou v Európskom parlamente.

Martina Schonard

05/2019

